

Donika AVDULLI

QËNDRIMI I DIPLOMACISË POLAKE PËR LUFTËN NË KOSOVË (1998-1999)

Abstrakt:

Diplomacia polake ishte e përfshirë në mënyrë aktive në përpjekjet ndërkombëtare për t'i dhënë fund luftës dhe për të siguruar paqen në Kosovë. Duke mbështetur ndërhyrjen ndërkombëtare, Polonia shprehu solidaritetin me viktimat e represionit dhe të dhunës dhe theksoi nevojën për të mbrojtur popullsinë civile. Polonia mori pjesë aktive në organizatat dhe forumet ndërkombëtare, si Kombet e Bashkuara, Bashkimi Evropian dhe NATO, në gjetjen e zgjidhjeve për luftën në Kosovë. Përmes përfshirjes së saj në punën e këtyre organizatave, Polonia mbështeti përpjekjet e bashkësisë ndërkombëtare për stabilizimin dhe paqen në rajonin e Ballkanit. Polonia ishte një nga vendet anëtare të NATO-s që mori pjesë në ndërhyrjen ushtarake që kishte për qëllim mbrojtjen e popullatës civile në Kosovë nga represioni i forcave serbe. Forcat ushtarake polake nuk morën pjesë drejtpërdrejt në luftimet në Kosovë, por ato vunë në dispozicion të forcave aleate hapësirën e tyre ajrore dhe morën pjesë në operacionet logjistike. Polonia ofroi ndihmë humanitare për popullatën e prekur nga lufta në Kosovë, duke ofruar, ndër të tjera: ushqime, ilaçe, produkte higjienike dhe gjëra të tjera të nevojshme. Gjatë trajtimit të temës do të përqendrohemi në këto pika kryesore: Kontributi i Polonisë në misionet paqeruajtëse: diskutimi i rolit që Polonia ka luajtur në misionet paqeruajtëse të OKB-së dhe NATO-s në Kosovë pas konfliktit të luftës në vitin 1999; Mbështetja politike dhe diplomatike: shqyrtimi i politikës dhe diplomacisë së Polonisë në

mbështetje të pavarësisë së Kosovës dhe në përpjekjet për të ndaluar konfliktin dhe për të ndihmuar në stabilizimin e rajonit; Ndihma humanitare dhe reagimi ndaj krizës: analiza e ndihmës humanitare dhe ndërhyrjes së Polonisë për të mbështetur popullsinë e Kosovës në periudhën e pasluftës; Diplomacia e Polonisë në nivel ndërkombëtar: vlerësimi i ndikimit të Polonisë në forume ndërkombëtare dhe në partneritetet rajonale për të promovuar paqen dhe stabilitetin në Kosovë dhe në rajonin e Ballkanit; Pasqyrimi në opinionin publik polak: shqyrtimi i opinionit publik në Poloni në lidhje me angazhimin e tyre në luftën në Kosovë dhe në rolin e tyre në ndihmën humanitare dhe paqeruajtjen e pasluftës.

Fjalët kyçe: *Polonia, diplomacia, lufta, Kosova, ndërkombëtarët.*

Qëndrimi i diplomacisë polake ndaj luftës në Kosovë në vitet 1998-1999 evoluoi në kontekstin e situatës ndërkombëtare dhe aspiratave të Polonisë për anëtarësim në NATO dhe Bashkimin Evropian. Në fillim të luftës, Polonia shprehu shqetësim për përshkallëzimin e dhunës dhe apeloj për një zgjidhje paqësore të mosmarrëveshjes. Qeveria polake dënoi aktet e dhunës si nga forcat e armatosura jugosllave, ashtu edhe nga luftëtarët shqiptarë të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK). Polonia ishte për respektimin e të drejtave të njeriut dhe të parimeve të së drejtës ndërkombëtare humanitare. Ndërsa situata përkeqësohej, Polonia filloi të mbështeste më qartë veprimet e NATO-s, veçanërisht pas fillimit të bombardimeve në mars të vitit 1999. Qëndrimi zyrtar i qeverisë polake u përqendrua në nevojën për t'i dhënë fund spastrimeve etnike dhe dhunës ndaj popullatës civile. Polonia mbështeti vendimin e NATO-s për ndërhyrje ushtarake duke e parë atë si një nevojë për mbrojtjen e popullatës civile dhe stabilizimin e rajonit të Ballkanit. Diplomacia polake, duke qenë në fazën e pranimit në NATO, gjithashtu u përpoq të tregonte solidaritetin e saj me politikën e Aleancës së Atlantikut të Veriut. Kjo ishte në përpjethje me përpjekjet për forcimin e sigurisë kombëtare dhe integrimin në strukturat

perëndimore. Qëndrimi polak ndaj luftës në Kosovë karakterizohej fillimisht nga neutraliteti dhe apelet për dialog, ndërsa në fazën e mëvonshme nga mbështetja e qartë për ndërhyrjen e NATO-s për t'i dhënë fund konfliktit dhe për mbrojtjen e të drejtave të njeriut. Gjatë luftës në Kosovë në vitet 1998-1999, politikanët polakë shpeshherë janë shprehur për konfliktin, si në kontekstin e opinionit publik vendas, ashtu edhe në arenën ndërkombëtare. Deklaratat e tyre pasqyronin shqetësimin për të drejtat e njeriut, si dhe interesat strategjike të Polonisë në lidhje me integrimin në NATO dhe BE.

Diplomacia polake ishte e përfshirë në mënyrë aktive në përpjekjet ndërkombëtare për t'i dhënë fund luftës dhe për të siguruar paqen në Kosovë. Duke mbështetur ndërhyrjen ndërkombëtare, Polonia shprehu solidaritetin me viktimat e represionit dhe dhunës dhe theksoi nevojën për të mbrojtur popullsinë civile.

Polonia mori pjesë aktive në organizatat dhe forumet ndërkombëtare, si Kombet e Bashkuara, Bashkimi Evropian dhe NATO, në gjetjen e zgjidhjeve për konfliktin në Kosovë. Përmes përfshirjes së saj në punën e këtyre organizatave, Polonia mbështeti përpjekjet e bashkësisë ndërkombëtare për stabilizimin dhe paqen në rajonin e Ballkanit. Polonia ishte një nga vendet anëtare të NATO-s që mori pjesë në ndërhyrjen ushtarake që kishte për qëllim mbrojtjen e popullatës civile në Kosovë nga represioni i forcave serbe. Forcat ushtarake polake nuk morën pjesë drejtpërdrejt në luftimet në Kosovë, por ato vunë në dispozicion të forcave aleate hapësirën e tyre ajrore dhe morën pjesë në operacionet logjistike. Polonia ofroi ndihmë humanitare për popullatën e prekur nga lufta në Kosovë, duke ofruar, ndër të tjera: ushqime, ilaçe, produkte higjienike dhe kërkesa të tjera të nevojshme. Kjo ndihmë ishte e paçmueshme për të prekurit nga konflikti dhe ndihmoi në zbutjen e ndikimit të krizës humanitare. Diplomacia polake, nën udhëheqjen e Bronisław Geremek, Jerzy Buzek dhe Aleksander Kwaśniewski, theksoi nevojën për mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe solidaritetin me aleatët ndërkombëtarë. Politikanët shprehën mbështetjen e tyre për veprimet e NATO-s, duke

i konsideruar ato të domosdoshme për t'i dhënë fund dhunës në Kosovë.

Deklaratat e presidentit Aleksander Kwaśniewski në lidhje me krizën e Kosovës dhe ndërhyrjen e NATO-s

Më 24 mars 1999, presidenti i Polonisë, Aleksander Kwaśniewski, mbajti një konferencë për shtyp në lidhje me krizën në Kosovë dhe vendimin e NATO-s për të ndërhyrë ushtarakisht. Në deklaratën e tij, Kwaśniewski shprehu keqardhjen që përpjekjet e vazhdueshme të bashkësisë ndërkombëtare për zgjidhjen paqësore të krizës ishin refuzuar nga autoritetet e Federatës Jugosllave. Ai theksoi se, për shkak të përkeqësimit të situatës në Kosovë dhe rrezikut të shpërthimit të një konflikti të hapur, i cili mund të kishte pasoja të paparashikueshme për rajonin, ndërhyrja ushtarake e NATO-s ishte e justifikuar. Presidenti shtoi se këto veprime ishin të domosdoshme për të ndaluar dhunën dhe për të arritur paqen.

Në përgjigje të pyetjeve të gazetarëve, Kwaśniewski sqaroi pozicionin e Polonisë ndaj pjesëmarrjes ushtarake. Ai deklaroi se Polonia nuk kishte plane për të dërguar trupa ushtarake në Kosovë në atë moment. Megjithatë, ai konfirmoi se Polonia ishte e gatshme të merrte pjesë në operacione për zbatimin e marrëveshjeve paqësore, nëse ato arriheshin. Ai theksoi se kjo përfshirje ishte diskutuar më parë në pritje të një marrëveshjeje që shpresohej të arrihej gjatë bisedimeve në Francë.¹ Sa i përket sigurisë së Polonisë, Kwaśniewski siguroi popullin se vendi ishte i sigurt dhe se veprimet e qeverisë ishin të koordinuara midis institucioneve të rëndësishme shtetërore,

¹ Prezydent.Pl, Kryzys w Kosowie- Decyzja NATO – Konferencja prasowa Prezydenta RP, 24 marca 1999:

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/archiwum-aleksandra-kwasniewskiego/aktualnosci/rok-2000-i-starsze/kryzys-w-kosowie-decyzja-nato-konferencja-prasowa-prezydenta-rp,32863,archive&ved=2ahUKEwi6vo_WnYaJAxWeVfEDHdddCG0QFnoECBQQAQ&usg=AOvVaw06Pm6TRs6ws-vFqDwR7CZz Marrë më datë 7 korrik 2024.

përfshirë qeverinë dhe presidentin. Polonia ishte në kontakt të vazhdueshëm me aleatët e saj në NATO dhe kishte besim se të gjitha marrëveshjet ndërkombëtare do të respektoheshin nga partnerët e saj lindorë. Në lidhje me qëndrimin e Rusisë ndaj krizës në Kosovë, Kwaśniewski pranoi se pozicioni i Rusisë ishte kritik ndaj ndërhyrjes së NATO-s, por theksoi se Rusia nuk e kishte tejkaluar kufirin e marrëveshjeve ndërkombëtare që ajo vetë kishte nënshkruar. Ai vuri në dukje se Rusia, si një vend me ndikim në Jugosllavi dhe Serbi, kishte potencialin për të ndihmuar në arritjen e një zgjidhjeje paqësore. Caku i operacionit të NATO-s, theksoi presidenti, nuk ishte konflikti, por arritja e paqes. Kwaśniewski shprehu shpresën se Rusia do të luante një rol aktiv në këtë proces për të siguruar një fund paqësor të krizës në Kosovë.²

Më 7 prill 1999, presidenti i Polonisë, Aleksander Kwaśniewski, zhvilloi një takim me ministrin e Jashtëm, Bronisław Geremek, për të diskutuar situatën në Kosovë dhe ndërhyrjen ushtarake të NATO-s. Në takim u bisedua për ndihmën humanitare që Polonia po i ofronte refugjatëve nga Kosova dhe viktimave të tjera të luftës. Gjithashtu, u diskutua pozicioni i Polonisë në lidhje me mbledhjen e jashtëzakonshme të Këshillit të Atlantikut të Veriut, e cila ishte planifikuar për më 12 prill 1999, ku do të merrnin pjesë ministrat e Jashtëm të vendeve anëtare të NATO-s.³

Ky takim tregon vazhdimësinë e angazhimit të Polonisë në luftën e Kosovës, të cilën Kwaśniewski e kishte përmendur edhe në deklaratën e tij të 24 marsit 1999. Pozicioni i Polonisë mbeti i qartë: ndërhyrja ushtarake e NATO-s ishte e domosdoshme për të ndalur dhunën dhe për të mbrojtur popullsinë civile, ndërsa Polonia ishte e

² Po aty.

³ Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Spotkanie z Ministrem Spraw Zagranicznych B.Geremkiem:

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/209,Spotkanie-z-ministrem-spraw-zagranicznych-B-Geremkiem.html&ved=2ahUKEwi6vo_WnYaJAXWeVfEDHdddCG0QFnoECA8QAQ&usg=AOvVaw0o0Kva7RaPL7bnYgC6NXXP Marrë më datë 8 korrik 2024.

gatshme të ofronte ndihmë humanitare dhe të kontribuonte në përpjekjet për paqe. Takimi me Geremekun, i cili ishte një mbështetës i fuqishëm i ndërhyrjes së NATO-s, forcoi edhe më shumë qëndrimin e Polonisë në lidhje me përfshirjen e saj në zgjidhjen e krizës në Kosovë.⁴

Më datat 23 dhe 24 prill 1999, në takimin e Këshillit të Atlantikut të Veriut në Uashington, u bë një deklaratë nga udhëheqësit e shteteve dhe qeverive pjesëmarrëse, ku u theksua se lufta në Kosovë është një test i rëndësishëm për vlerat që NATO-ja i ka mbrojtur që nga themelimi i saj, përfshirë demokracinë, të drejtat e njeriut dhe sundimin e ligjit. Kjo krizë u përshkrua si rezultat i politikës së represionit dhe dhunës të ndërmarrë nga regjimi i Beogradit nën drejtimin e presidentit Millosheviq, duke realizuar me qëllim spastrimet etnike. NATO deklaroi se nuk do të lejonte suksesin e kësaj fushate terrori dhe ishte e përkushtuar për të arritur qëllimet e saj.⁵

Operacionet ushtarake të NATO-s kundër Jugosllavisë Federale u ndërmorën për të krijuar një Kosovë paqësore, multietnike dhe demokratike, ku të gjithë banorët do të mund të jetonin të sigurt, me të drejtat dhe liritë e njeriut të mbrojtura njësoj për të gjithë. Këto operacione nuk kishin për qëllim popullin serb, por politikat e regjimit të Beogradit, i cili kishte refuzuar vazhdimisht të gjitha përpjekjet për zgjidhje paqësore. Presidenti Millosheviq duhej të ndalonte dhunën dhe represionin në Kosovë, të tërhiqte forcat ushtarake dhe policore nga Kosova dhe të pranonte vendosjen e forcave ndërkombëtare paqeruajtëse. Deklarata theksonte se NATO-ja do të intensifikonte veprimet e saj për të shtuar presionin mbi regjimin e Beogradit dhe për

⁴ Po aty.

⁵ Prezydent.PL. Oświadczenie w sprawie Kosowa, 23 kwietnia 1999:

<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/archiwum-aleksandra-kwasniewskiego/aktualnosci/rok-2000-i-starsze/oswiadczenie-w-sprawie-kosowa,33031,archive&ved=2ahUKEwiq6quQn4aJAXWTAdsEHfELrYQFnoECBgQAQ&usq=AOvVaw1H0HKQY8B3bUsWJBxcW0rp> Marrë më datë 10 korrik 2024.

të parandaluar furnizimet ushtarake në Jugosllavi, përfshirë sanksionet ekonomike dhe embargon e naftës. Megjithatë, NATO-ja ishte e gatshme të ndalonte sulmet ajrore sapo Beogradi të pranonte këto kushte dhe të fillonte të tërhiqte forcat e tij nga Kosova në përputhje me një plan të detajuar dhe të shpejtë. Deklarata gjithashtu përmendte se përgjegjësia për zgjidhjen e luftës i përkiste gjithashtu Ruisë, e cila duhej të luante një rol të rëndësishëm në mbështetjen e komunitetit ndërkombëtar për të arritur një zgjidhje paqësore.

Në fund, deklarata riafirmoi përkushtimin e NATO-s për të mbështetur përpjekjet për një Evropë Juglindore të lirë, demokratike dhe të integruar ekonomikisht. Ajo theksonte se një zgjidhje afatgjatë për rajonin do të ishte e mundur vetëm nëse Jugosllavia bëhej një shtet demokratik që mbron të drejtat e të gjitha pakicave, duke përfshirë ato në Vojvodinë dhe Sanxhak.⁶

Më 29 prill 1999, presidenti i Polonisë Aleksander Kwaśniewski u takua me kancelarin gjerman Gerhard Schröder në Gdańsk, gjatë një vizite dyditore të kancelarit në Poloni. Presidenti Kwaśniewski theksoi rëndësinë e bashkëpunimit midis Polonisë dhe Gjermanisë për të siguruar paqen dhe sigurinë në Evropë duke theksuar se paqja në kontinent varet në masë të madhe nga këto dy vende. Ai vlerësoi kontributin e përbashkët të të dy vendeve si një faktor kyç për stabilitetin evropian. Nga ana e tij, kancelari Schröder nënvizoi rëndësinë e zgjerimit të bashkëpunimit ekonomik midis Gjermanisë dhe Polonisë dhe deklaroi mbështetjen e tij për aspiratat e Polonisë për t'u anëtarësuar në Bashkimin Evropian. Ai theksoi se Polonia duhet të hyjë në BE sa më shpejt të jetë e mundur, duke përshkruar bashkëpunimin e pasluftës midis këtyre vendeve si më të mirë se kurrë më parë.⁷

⁶ Po aty.

⁷ Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Spotkanie z kanclerzem Niemiec Gerhardem Schroederem:

<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/223,Spotkanie-z-kanclerzem-Niemiec-Gerhardem->

Në bisedimet që pasuan gjatë një darke zyrtare në Sopot, presidenti polak dhe kancelari gjerman diskutuan gjithashtu përpjekjet diplomatike për zgjidhjen e konfliktit në Kosovë. U vlerësua përfshirja e Rusisë dhe misioni i të dërguarit special të presidentit rus, Viktor Çernomirdin, në rajon. Marek Siwiec, shefi i Zyrës për Sigurinë Kombëtare të Polonisë, deklaroi se misioni rus mund të rezultonte në nisma të reja ndërkombëtare, përfshirë edhe ndërhyrje nga OKB-ja apo përdorimin e forcave paqeruajtëse.⁸

Më 30 dhjetor 1999, presidenti i Polonisë, Aleksander Kwaśniewski, vizitoi ushtarët e Njesisë Polake të Armatës në Kosovë, duke u shoqëruar nga presidenti i Lituanisë, Valdas Adamkus. Pas mbërritjes në Shkup, kryeqyteti i Maqedonisë së Veriut, ata u takuan me presidentin maqedonas Borys Trajkovski, ku Kwaśniewski shprehu mbështetje për aspiratat e Maqedonisë për integrimin në strukturat evropiane. Pjesa tjetër e vizitës u përqendrua në biseda me ushtarët polakë në Kosovë. Gjatë takimit në bazën amerikane Bondsteel, komandanti i KFOR-it, gjenerali Klaus Reinhardt, lavdëroi punën e Njesisë Polake, duke e quajtur atë “*batalionin e vitit*”.⁹

Presidenti Kwaśniewski nderoi ushtarët me çmime dhe medalje për kontributin e tyre në misionin e ruajtjes së paqes. Ai u drejtohet ushtarëve duke thënë: “*Ju jeni duke realizuar një mision të ndershëm për pajtimin e palëve të përplasura dhe rikthimin e rregullave normale të bashkëjetesës. E di që puna juaj është e*

Schroederem.html&ved=2ahUKEwjQZLMn4aJAxVfQ_EDHVndDGc4ChAWegQIEhAB&usg=AOvVaw17O304IdXISryqaWgnYtGW Marrë më datë 9 korrik 2024.

⁸ Po aty.

⁹ Prezydent.Pl. Prezydent RP odwiedził polskich żołnierzy w Kosowie, 30 grudnia 1999:

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.prezydent.pl/kancelaria/archiwum/archiwum-aleksandra-kwasniewskiego/aktualnosci/rok-2000-i-starsze/prezydent-rp-odwiedzil-polskich-zolnierzy-w-kosowie,33177,archive&ved=2ahUKEwi6vo_WnYaJAxWeVfEDHdddCG0QFnoECBIQAQ&usg=AOvVaw1FzbgpPv8B6dAHO344K9I7 Marrë më datë 10 korrik 2024.

*vështirë, shpeshherë e rrezikshme, por shërben për një çështje të madhe dhe të lavdishme: çështjen e paqes”.*¹⁰

Presidenti theksoi se puna e ushtarëve ishte e njohur dhe e vlerësuar duke shprehur mirënjohjen e tij për sakrificat e tyre. Ai gjithashtu përmendi: *“Nga Polonia po ju sjell fjalë falënderimi dhe dëshira më të mira”.*

Në fjalimin e tij, presidenti theksoi rëndësinë e partneritetit ndërkombëtar dhe kontributin e vendeve si Lituania dhe Ukraina në ruajtjen e paqes në Kosovë. Ai shprehu besimin se bashkëpunimi ndërkombëtar do të ishte bazë për stabilizimin e Evropës, duke theksuar: *“Ky bashkëpunim dhe bashkëpërgjegjësi për fatin e Evropës është rruga më e mirë për integrimin e kontinentit, zgjerimin e zonave të sigurisë dhe miqësisë”.*

Duke përfunduar vizitën, presidenti Kwaśniewski i uroi ushtarëve për vitin e ri dhe shprehu shpresën për një të ardhme më të mirë për Kosovën, duke u përkushtuar për paqe dhe bashkëpunim: *“E dua të ndaj një mesazh të veçantë me miqtë tanë amerikanë: Të dashur miq amerikanë! Kombet tona gjithmonë kanë qenë miq. Ne gjithashtu jemi aleatë tani”.*

Fjalimi i presidentit përshkruan ndjenjat e mirënjohjes dhe optimizmit për një të ardhme më të sigurt, duke theksuar rolin e rëndësishëm të bashkëpunimit ndërkombëtar dhe mbështetjes për paqen. Ai u shpreh për nevojën e vazhdimit të përpjekjeve për të ndërtuar marrëdhënie miqësore dhe për të siguruar stabilitet në Evropë dhe më gjerë: *“Ju uroj çdo të mirë në vitin 2000 dhe një rikthim të lumtur në shtëpi”.*¹¹ Më 9 janar 2001, presidenti i Polonisë, Aleksander Kwaśniewski, së bashku me presidentin e Ukrainës, Leonid Kuczmë, zhvilluan një takim me ushtarët e Batalionit Polako-Ukrainas, të cilët ishin angazhuar në një mision paqeruajtës në Kosovë. Ky takim përbënte një moment të rëndësishëm për të dy vendet dhe për forcat që kontribuan për ruajtjen e paqes në rajon.

¹⁰ Po aty.

¹¹ Po aty.

Presidentin Kwaśniewski e shoqëronin figura të njohura, përfshirë kryetarin e Sigurisë Kombëtare, Marek Siwiec dhe disa zyrtarë të tjerë të lartë nga Qeveria polake dhe Forcat e Armatosura, si: Tadeusz Diem, Czesław Piątas dhe Edward Pietrzyk. Kjo prani e rëndësishme tregon angazhimin e Polonisë në misionin e paqes dhe mbështetje ndaj ushtarëve të saj. Pas ceremonisë së mirëseardhjes, presidentët Kwaśniewski dhe Kuczmę u takuan me ushtarët, duke shprehur vlerësimin e tyre për punën e bërë. Në fjalimin e tij, presidenti Kwaśniewski shprehu kënaqësinë për praninë e tij në Prishtinë dhe theksoi se kjo ishte një vizitë e veçantë, për të cilën e ndjente si obligim për ushtarët që po shërbenin në një mision kaq të rëndësishëm. Ai shprehu mirënjohje për angazhimin e tyre, duke thënë se: *“Çdo gjë që bëtë është e njohur dhe e vlerësuar dhe unë jam krenar për punën tuaj”*.¹²

Kwaśniewski e përshkroi rolin e ushtarëve si përfaqësues të një misioni të rëndësishëm për paqen në Ballkan duke theksuar se ata ishin mbrojtës të demokracisë, të drejtave të njeriut dhe rendit ligjor. Ai theksoi se Polonia ishte e angazhuar për të përmbushur detyrimet e saj ndaj komunitetit ndërkombëtar dhe se ushtarët polakë kishin kontribuar në mënyrë të vazhdueshme në operacione paqeruajtëse për dekada të tëra. Ai tha se: *“Polakët kanë arsye të mbrojnë rendin në kontinentin tonë dhe të kontribuojnë për stabilitetin në rajon”*.

Presidenti përmendi se angazhimi i Polonisë për të ndihmuar në rikthimin e Kosovës në një jetë normale ishte një detyrë e shenjtë, dhe se kjo përpjekje ishte një reflektim i obligimeve që kishin ndaj popujve të tjerë. Ai gjithashtu theksoi rëndësinë e bashkëpunimit ndërmjet kombeve për të krijuar një të ardhme më të sigurt dhe

¹² Biuro Bezpieczeństwa Narodowego, Spotkanie Prezydenta RP z Batalionem Polsko- Ukrainiskim w Kosowie:

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.bbn.gov.pl/pl/wydarzenia/309,Spotkanie-prezydenta-RP-z-Batalionem-Polsko-Ukrainskim-w-Kosowie.html&ved=2ahUKEwjKj8rIn4aJAxUYSPEDHU7NHF0QFnoECCIQAQ&usg=AOvVaw2K6Ibmb_NxNyTyHA2YOPgL Marrë më datë 14 korrik 2024.

paqësore duke thënë: *“Bashkëpunimi mes kombeve është rruga më e mirë për të zgjeruar zonat e sigurisë dhe besimit”*.

Presidenti Kwaśniewski shprehu besimin se brezi i ri do të vazhdojë të punojë për marrëdhënie të mira dhe harmoni mes kombeve duke thënë se: *“Ne së bashku duhet të krijojmë një botë më të mirë dhe të përballojmë sfidat që na presin”*.

Ai shprehu mirënjohjen për angazhimin e ushtarëve, duke e quajtur shërbimin e tyre si një shembull për të rinjtë e Polonisë dhe Ukrainës. Ai e përfundoi fjalimin e tij me një urim për ushtarët, duke shprehur dëshirën për siguri dhe paqe në Kosovë dhe për më shumë arsye për krenari për dy presidentët e Polonisë dhe Ukrainës. Në përfundim të vizitës, presidenti Kwaśniewski pati një takim me Bernard Kouchner, përfaqësuesin special të sekretarit të përgjithshëm të OKB-së, për të diskutuar për zhvillimet dhe situatën në Kosovë. Kjo vizitë theksoi angazhimin e përbashkët të Polonisë dhe të Ukrainës për paqe dhe stabilitet në rajon.¹³

Roli i Bronisław Geremek në OSBE dhe kriza e Kosovës

Artikulli në Tygodnik Wprost, edicioni nr. 2/1999, përqendrohet në rolin e Bronisław Geremek si kryetar i Organizatës për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSBE) gjatë viteve të vështira të fundit të shekullit të 20-të. Kur Geremek mori drejtimin e OSBE-së në fillim të vitit 1998, nuk e kishte pritur se kjo detyrë do të ishte aq kërkuese për një ministër të Jashtëm të Polonisë. Gjatë kohës së tij në krye të OSBE-së, Geremek u përball me përshkallëzimin e situatës në Ballkan, sidomos në Kosovë. Artikulli përshkruan se si OSBE-ja, gjatë presidencës së tij, dërgoi një mision mbikëqyrjeje prej 2 000 vetash në Kosovë për të monitoruar armëpushimin midis serbëve dhe shqiptarëve. Kjo ishte një nga detyrat më të vështira dhe më të mëdha të ndërmarra ndonjëherë nga OSBE-ja, duke e kthyer

¹³ Po aty.

këtë organizatë në një aktor të rëndësishëm në stabilizimin e Evropës Lindore dhe Azisë Qendrore.¹⁴

Geremek, në krye të OSBE-së, po ashtu promovoi të drejtat e njeriut, liritë e mediave dhe mbrojtjen e minoriteteve kombëtare. Për më tepër, artikulli thekson se misionet e tij në Shqipëri, Armeni, Azerbajxhan dhe vendet e Azisë Qendrore ishin të rëndësishme për ruajtjen e dialogut dhe zgjidhjen e konflikteve, me përjasje të vogla, por të qëndrueshme. Në përgjithësi, artikulli thekson se presidenca e Geremek ishte një periudhë e rëndësishme për OSBE-në, duke e bërë organizatën një element të rëndësishëm në arkitekturën e sigurisë evropiane dhe në bashkëpunimin ndërkombëtar në konflikte të ndërlikuara si ai i Kosovës.¹⁵

Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSBE) bëri përpjekje të shumta për të parandaluar përhapjen e konfliktit në Kosovë në vendet fqinje me Jugosllavinë e re. Kryetari i OSBE-së, Bronisław Geremek, ndërmori disa iniciativa për të ndërmjetësuar dhe për të gjetur një zgjidhjeje paqësore. Ai zhvilloi bisedime me ministrat e Jashtëm, të Maqedonisë dhe Shqipërisë, si dhe me përfaqësuesit e autoriteteve serbe dhe shqiptare. Sipas Geremekut, dialogu ndërmjet palëve të përfshira në konflikt duhej të zhvillohej në formën e një “*tryeze të rrumbullakët*”. Megjithatë, Serbia nuk mund ta pranonte këtë formë dialogu, sepse për ta do të nënkuptonte ndërkombëtarizimin e konfliktit. Kjo pikëpamje përbënte pengesën kryesore për fillimin e negociatave dhe insistimi i ndërkombëtarëve për ta realizuar atë i destinuar për dështim të përpjekjeve të ndërmjetësimit.¹⁶

¹⁴ Gazeta Wprost, Jarosław Giziński- Eurodyplomacja, 10 stycznia 1999: <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://www.wprost.pl/tygodnik/2559/eurodyplomacja.html&ved=2ahUKEwju4-KU7YJaAxUqVPEDHcLDB4gQFnoECCwQAQ&usg=AOvVaw1nlyoKedcnEa1jz3jiJrAI> Marrë më datë 22 korrik 2024.

¹⁵ Po aty.

¹⁶ Jadwiga Bohdanowicz, Liwia Milcewicz, *Próby normalizacji sytuacji w Kosowie*, 171.

Pavarësisht përpjekjeve të Geremekut për të bindur autoritetet serbe të lejonin rikthimin e misionit të OSBE-së në ish-Jugosllavi, përparimi i arritur ishte vetëm i përkohshëm. Konflikti në Kosovë vendosi OSBE-në përballë një dileme të vështirë. Nga njëra anë, organizata mbështeste zgjidhjet paqësore duke qenë kundër ndërhyrjes ushtarake të NATO-s. Nga ana tjetër, OSBE-ja kërkonte një fund të shpejtë të konfliktit dhe nuk mund të injoronte plotësisht opsionet që do të garantonin ndalimin e luftimeve. Geremek, në këtë kontekst, deklaroi se ndonjëherë dhuna mund të jetë e vetmja mënyrë për të ndaluar dhunën, por një zgjidhjeje e imponuar nuk siguron paqe afatgjatë. Ai theksoi se nuk mjafton thjesht të bindësh autoritetet në Beograd për të rikthyer statusin autonom të Kosovës. Për Geremekun, më e rëndësishme ishte krijimi i institucioneve lokale dhe përfaqësimi i tyre në parlamentin dhe institucionet qendrore të Jugosllavisë së re, pa vendosur përfundimisht për çështjen e autonomisë apo pavarësisë së Kosovës.¹⁷

Pas rënies së komunizmit në vitin 1989, Polonia arriti të rikthejë njëfarë pavarësie pas pesëdhjetë vjetësh dominimi sovjetik. Megjithatë, forcat sovjetike ende qëndronin në territorin polak, duke pasur gjithashtu akses në informatat ushtarake të vendit përmes Paktit të Varshavës. Zhvillimi i bashkimit të Gjermanisë në vitin 1990, ku Gjermania Perëndimore ishte anëtare e NATO-s, e detyroi Bashkimin Sovjetik të fillonte të tërhiqte trupat nga vendet satelitë, përfshirë Poloninë. Politikanët polakë shfrytëzuan këtë situatë për të negociuar një datë të saktë për tërheqjen e trupave sovjetike. Këta trupa, tani rusë pas shpërbërjes së Bashkimit Sovjetik, u larguan nga Polonia në vitin 1993. Një vit më vonë, Polonia u bashkua me programin “*Partneritet për Paqe*”, ku ushtarët polakë morën pjesë në misionin paqësor të NATO-s në Bosnjë si pjesë e forcave të KFOR-it. Në qershor 1997, Polonia u ftuar zyrtarisht të bashkohej me NATO-n, bashkë me

¹⁷ N. Gurfinkel, Geremek apeluje o skuteczność, Rzeczpospolita, nr 158, 08.07.1998, cituar sipas: Jadwiga Bohdanowicz, Liwia Milcewicz, *Próby normalizacji sytuacji w Kosowie*, 171.

Çekinë dhe Hungarinë. Një vit më pas, protokollet e anëtarësimit u ratifikuan nga vendet anëtare të NATO-s, duke përshkruar rregullat e anëtarësimit për vendet e reja. Më 12 mars 1999, ministri i Jashtëm i Polonisë, Bronisław Geremek, nënshkroi aktin e anëtarësimit në Traktatin e Atlantikut të Veriut. Pas kësaj ngjarjeje, Polonia mori pjesë në ndërhyrjen e parë ushtarake të NATO-s në Kosovë, që përfaqësonte një hap të rëndësishëm në integrimin e saj në strukturat euroatlantike. Kjo ndërhyrje në Kosovë kishte si qëllim parandalimin e krimeve të luftës dhe mbrojtjen e popullsisë civile nga dhuna që shpërtheu gjatë konflikteve etnike. Njëkohësisht, ajo shënoi një moment të rëndësishëm për NATO-n, duke theksuar rolin e saj si një aleancë ushtarake që angazhohej për stabilitetin në Ballkan. Kështu, anëtarësimi i Polonisë në NATO dhe përfshirja e saj në misionet e saj ushtarake, si ai në Kosovë, përfaqësojnë një transformim të rëndësishëm në politikën e jashtme polake dhe në rolin e saj në sigurinë evropiane.¹⁸

Diskutimi mbi politikën e Polonisë ndaj luftës në Kosovë gjatë mbledhjes së përbashkët të Komisioneve për Çështje të Jashtme dhe Mbrojtje Ndërkombëtare

Më 5 maj 1999, një mbledhje e përbashkët e Komisioneve për Çështje të Jashtme dhe Mbrojtje Kombëtare u zhvillua për të diskutuar politikën e Polonisë në lidhje me luftën e dhunshme në Ballkan, veçanërisht situatën në Kosovë. Ky takim, i drejtuar nga deputetët Krzysztof Kamiński dhe Bronisław Komorowski, përfshiu një grup të gjerë deputetësh dhe përfaqësuesish të Ministrisë së Mbrojtjes dhe Ministrisë së Çështjeve të Jashtme, të cilët shqyrtuan zhvillimet e fundit dhe ndikimin e politikave të NATO-s. Diskutimet u fokusuan mbi agresionin jugosllav, pasojat humanitare të tij dhe angazhimin e

¹⁸ Muzeum Histori Polski, Polska wstąpiła do NATO, 12/03/1999:

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://muzhp.pl/kalendarium/polska-wstapila-do-nato&ved=2ahUKEwiAoZ638IaJAxVxX_EDHqjqHbYQFnoECCgQAQ&usg=AOvVaw33FaLZnZTW8C5JhE6nKGdL Marrë më datë 18 korrik 2024.

Polonisë për të kontribuar në zgjidhjen e krizës, duke theksuar nevojën për veprime të shpejta dhe efektive për të ndihmuar në stabilizimin e rajonit. Pjesëmarrësit shprehën shqetësim për situatën aktuale dhe rëndësinë e rolit të Polonisë si anëtare e NATO-s në këtë kontekst delikat.

BULETINI NR. 1541/III

Komisionet: Komisioni për Çështje të Jashtme (nr. 57) dhe Komisioni për Mbrojtjen Kombëtare (nr. 39)

Data: 05.05.1999

Folësit:

- Deputeti Włodzimierz Cimoszewicz (SLD)
- Deputeti Janusz Dobrosz (PSL)
- Nënsekretari i Shtetit në Ministrinë e Çështjeve të Jashtme, Przemysław Grudziński
- Deputeti Tadeusz Iwiński (SLD)
- Deputeti Krzysztof Kamiński (AWS)
- Deputeti Bronisław Komorowski (AWS)
- Deputeti Marian Krzaklewski (AWS)
- Deputeti Jan Łopuszański (NK)
- Deputeti Stefan Niesiołowski (AWS)
- Deputeti Józef Oleksy (SLD)
- Ministri i Mbrojtjes Kombëtare, Janusz Onyszkiewicz
- Deputeti Longin Pastusiak (SLD)
- Deputetja Izabella Sierakowska (SLD)
- Deputeti Marian Sołtysiewicz (AWS)
- Deputetja Danuta Waniek (SLD)
- Deputeti Jerzy Wenderlich (SLD)
- Deputeti Zbyszek Zaborowski (SLD)¹⁹

¹⁹ Biuletyn nr:1541/III Komisja:Komisja Spraw Zagranicznych /nr 57/, Komisja Obrony Narodowej /nr 39/

Diskutimi mbi politikën polake ndaj luftës në Kosovë

Më 5 maj 1999, Komisionet për Çështje të Jashtme dhe Mbrojtje Kombëtare, të udhëhequra nga deputetët Krzysztof Kamiński dhe Bronisław Komorowski, organizuan një mbledhje për të diskutuar politikën e Polonisë lidhur me situatën në Ballkan. Pjesëmarrës ishin përfaqësues të Ministrisë së Mbrojtjes Kombëtare, me ministrin Janusz Onyszkiewicz, dhe të Ministrisë së Çështjeve të Jashtme, përfaqësuar nga nënsekretari Przemysław Grudziński. Deputeti Krzysztof Kamiński (AWS) shpalli hapjen e mbledhjes, e cila kishte për qëllim paraqitjen e politikës së jashtme polake për Ballkanin. Ai sugjeroi që deputeti Marian Krzaklewski, si propozues, të jepte një përmbledhje të arsyes për këtë takim, pas së cilës përfaqësuesit e qeverisë do të kishin mundësinë të flisnin. Kamiński theksoi gjithashtu se disa deputetë planifikonin të vizitonin Beogradin dhe kishin marrë miratimin për të përdorur pasaportat diplomatike, duke e parë këtë si një mundësi të shkëlqyer për diskutime të thelluara.

Deputeti Marian Krzaklewski (AWS) e filloi fjalimin e tij duke nënvizuar interesin e madh të deputetëve për tragjedinë që po ndodh në Kosovë. Ai përmendi se veprimet agresive të forcave ushtarake jugosllave kishin rezultuar në vrasjen e qindra shqiptarëve dhe shpërnguljen e shumë të tjerëve nga shtëpitë e tyre. Krzaklewski theksoi se pala serbe kishte refuzuar planin paqësor të grupit të kontaktit, çka kishte sjellë një operacion ushtarak nga NATO-ja për të parandaluar një katastrofë humanitare. Ai shpjegoi se intervenimi, që filloi më 24 mars, ishte shndërruar në një luftë më të gjerë, duke

Data:05-05-99, 5 maja 1999 r. Komisje: Spraw Zagranicznych i Obrony Narodowej, obradujące pod przewodnictwem posłów: Krzysztofa Kamińskiego /AWS/ i Bronisława Komorowskiego /AWS/, dyskutowały: - kwestię polskiej polityki wobec konfliktu na Bałkanach:

<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://orka.sejm.gov.pl/Biuletyn.nsf/0/CFF6A58091A57C11C1256B730036B373%3FOpenDocument&ved=2ahUKEwiUlsajoIeJAxWHUXcKHTX-O80QFnoECBUQAQ&usg=AOvVaw3MnPSuAiXj8ZC0qWu0Bk7x>

Marrë më datë 1 shtator 2024.

përfshirë të gjitha vendet anëtare të NATO-s, përfshirë Poloninë. Ai informoi se Polonia kishte vendosur të dërgonte Brigadën e pushkëve 21 për një operacion humanitar në kuadër të NATO-s, dhe se parlamenti hungarez kishte miratuar kalimin e kësaj njësie përmes territorit të Hungarisë.²⁰

Deputeti Marian Krzaklewski theksoi se sulmet intensive të NATO-s ndaj Serbisë nuk kishin sjellë rezultatet e pritura, duke përmendur se presidenti S. Miloszević nuk pranon asnjë nga kushtet e paqes. Ai gjithashtu shprehu shqetësimin për qëndrimin e Rusisë, e cila kishte dënuar ndërhyrjen e NATO-s dhe sugjeronte mundësinë e mbështetjes për Serbinë. Krzaklewski përmendi se situata e dhunshme në Kosovë kishte çuar në eksodin e shqiptarëve dhe se shkeljet e të drejtave të njeriut kishin vazhduar. Ai nënvizoi rëndësinë e angazhimit të Polonisë si anëtare e NATO-s për zgjidhjen e këtij konflikti dhe kërkoi që Polonia të veprojë për t'i dhënë fund kësaj tragjedie. Ai përfundoi duke shprehur besimin se do të merrnin informacion të ri mbi situatën në Kosovë dhe e falënderoi kryesinë për mundësinë e zhvillimit të këtij debati.²¹

Deputeti Krzysztof Kamiński shprehu qëndrimin e tij për qëllimin e takimit duke theksuar se nuk është për të vënë në dyshim politikën aktuale të Polonisë në Ballkan. Ai ftoi deputetët që do të vizitojnë Beogradin të ndanin qëllimin e vizitës së tyre para se të merrnin fjalën përfaqësuesit e qeverisë. Deputeti Włodzimierz Cimoszewicz ngriti një pikë procedurale duke theksuar se agjenda e takimit ishte diskutuar më parë dhe se tani po ndryshohej. Ai pyeti për qëllimin e këtij ndryshimi dhe kërkoi që deputetët të ishin të ftuar të flisnin. Në përgjigje, deputeti Kamiński theksoi se synimi i tij ishte të siguronte mundësi për të gjithë deputetët të kontribuonin në debatin e sotëm, duke e dhënë fjalën për të kaluar te ministri i Mbrojtjes Kombëtare. Ministri Janusz Onyszkiewicz, duke folur për politikën e jashtme, sugjeroi që fjalën ta merrte nënsekretari i Ministrisë së

²⁰ Po aty.

²¹ Po aty.

Punëve të Jashtme, Przemysław Grudziński. Ky i fundit theksoi rëndësinë e konfliktit të Kosovës si një çështje qendrore në politikën ndërkombëtare dhe sigurinë evropiane. Ai shpjegoi se mënyra si do të zgjidhet ky konflikt do të ndikojë në të ardhmen e Aleancës Veriatlantike dhe të Evropës.²² Grudziński theksoi se po përjetonim një fazë të rëndësishme për formësimin e Evropës në shekullin XXI dhe se duhej të shqyrtonim se si konflikti në Ballkan do të ndikonte në procesin e integritetit evropian. Ai e lidhte këtë me evolucionin e së drejtës ndërkombëtare duke përmendur tri parime: sovranitetin, vetëvendosjen dhe të drejtat e njeriut. Ai theksoi se pas 50 vjetësh nga përfundimi i Luftës së Dytë Botërore dhe 10 vjet pas shkatërrimit të Murit të Berlinit, bota po përballej me një moment vendimtar. Grudziński gjithashtu diskutoi për dy lloje konflikti: ata për të cilët komuniteti ndërkombëtar ka mjetet dhe vullnetin për të vepruar dhe ata për të cilët ai nuk ka kontroll. Ai vuri në dukje se fundi i luftimeve nuk do të thotë domosdoshmërisht fillimi i paqes, pasi pasojat e luftës kërkojnë një proces të ndërlikuar pajtimi dhe rindërtimi. Ai përfundoi duke theksuar se çdo humbje e besimit në sigurinë e Evropës mund të rrezikonte arritjet e deritanishme dhe stabilitetin e rendit evropian, duke paraqitur kaosin si një kërcënim real që mund të shkaktonte konflikte të reja në Evropë.²³

Lufta aktuale në Kosovë ka hyrë në fazën e saj të dytë, me operacionin ajror të NATO-s, “*Forca Aleate*”, që tani ka arritur në ditën e 42-të të bombardimeve. Fatkeqësisht, nuk ka ende një vizion të qartë për përfundimin e këtij operacioni. Ka pasur dyshime rreth vlefshmërisë së tij, por shkeljet e të drejtave të njeriut në Kosovë kanë bërë të nevojshme reagimin e komunitetit ndërkombëtar. Kjo ndihmon në formësimin e një norme të re të së drejtës ndërkombëtare humanitare dhe zakonore, duke theksuar se dështimi për të vepruar do të nënkuptonte miratimin e krimeve kundër njerëzimit dhe rrezikimin e stabilitetit në Evropë. Ky konflikt ka filluar me konsiderata etike dhe

²² Po aty.

²³ Po aty.

humanitare. Edhe pse është e dhimbshme që janë përdorur mjete ushtarake, përgjegjësia për këtë bie mbi udhëheqjen jugosllave, veçanërisht presidentin S. Millosheviq. Duhet të theksohet se qëllimi i operacioneve ajrore nuk është lufta kundër Jugosllavisë ose popullit serb, por mbrojtja e vlerave të përbashkëta dhe forcimi i ndryshimeve në politikën e Beogradit. Qëllimet e NATO-s dhe të OKB-së janë të qarta: përfundimi i represionit në Kosovë, tërheqja e forcave serbe dhe sigurimi i kthimit të refugjatëve nën mbrojtjen ndërkombëtare, si dhe fillimi i negociatave konstruktive bazuar në Marrëveshjen e Rambujesë. Megjithatë, politika e Beogradit deri tani nuk ka sjellë rezultatet e pritura dhe dështimi për të parandaluar spastrimin etnik nga ana e forcave serbe është një tregues i vendosmërisë së presidentit Millosheviq për të vazhduar këtë luftë.²⁴

Sidoqoftë, operacioni i NATO-s ka filluar të japë rezultate, me shenjat e dobësimit të strukturës së pushtetit të Millosheviqit, përfshirë shkarkimin e zëvendëskryeministrit Drazhkoviq. Por, situata është e komplikuar, me flukse të refugjatëve dhe humbje në mesin e popullsisë civile që vazhdojnë të jenë shqetësuese. Një operacion tokësor, pavarësisht se sa e domosdoshme duket, do të sillte pasoja të mëdha dhe duhej të shmangej nëse është e mundur. Qëllimi i bashkësisë ndërkombëtare duhet të arrihet pavarësisht nga kostoja, përndryshe themelet e rendit evropian do të rrezikoheshin. Operacioni i NATO-s është një veprim i vendeve demokratike të Amerikës së Veriut dhe Evropës përballë një regjimi diktatorial në kontinent. Këto veprime kanë marrë mbështetje të madhe nga komuniteti ndërkombëtar, siç tregohet nga votimi në Këshillin e Sigurimit mbi projekt-rezolutën ruse që dënon sulmet ajrore. Kritikën nga Rusia ndaj operacioneve të NATO-s janë të njohura, me frikën e saj për humbjen e ndikimit në Ballkan. Megjithatë, NATO-ja nuk synon të imponojë një ndarje të re të ndikimeve, por përpiqet të riintegron këtë zonë në Evropë. Në këtë kontekst, lufta në Kosovë u ndodh në një kohë të rëndësishme për Poloninë, e cila sapo ishte pranuar në NATO. Kjo

²⁴ Biuletyn nr:1541/III Komisja..., dokument i cituar.

luftë është një test i vështirë për solidaritetin e Aleancës dhe angazhimin e saj për të mbrojtur vlerat e përbashkëta. Të gjithë anëtarët e NATO-s duhet të përballen me këtë sfidë për të ruajtur dhe forcuar besueshmërinë e aleancës.²⁵

Lufta në Kosovë u zhvillua paralelisht me pranimin e Polonisë në NATO dhe pak pas kësaj ngjarjeje, filluam të përballeshim me një provë të vështirë që e testoi këmbënguljen dhe solidaritetin tonë me Aleancën. Kjo përfshinte angazhimin për të ruajtur dhe forcuar besueshmërinë e NATO-s. Ky moment ishte kritik për të gjithë 19 anëtarët e Aleancës, të cilët u angazhuan për të treguar një front të bashkuar përballë krizës. Ngjarjet dramatike në Ballkan nuk kanë cenuar kohezionin e NATO-s dhe ne kemi luajtur një rol aktiv në këtë proces.

Në samitin e Uashingtonit, dokumentet e miratuara konfirmuan solidaritetin mes vendeve të Aleancës përballë konfliktit dhe vullnetin për të vazhduar angazhimet për stabilizimin e rajonit të Ballkanit. Ky unitet është i domosdoshëm dhe nuk ka alternativë tjetër. Në samit, nuk u pa asnjë triumfalizëm, por u diskutua me seriozitet për mënyrat për të përfunduar konfliktin. U konfirmua solidariteti me vendet fqinje të Republikës Federale të Jugosllavisë që bashkëpunojnë me NATO-n, duke organizuar një takim të veçantë që përfshinte të 19 anëtarët e Aleancës dhe 7 shtetet fqinje të RFJ-së. Një nga propozimet e diskutuara ishte vendosja e një embargoje nga Bashkimi Evropian për furnizimin me karburant në RFJ dhe ne shprehim mbështetje për këtë iniciativë. Qëllimi është të gjenden zgjidhje pragmatike që do të parandalojnë çdo dyshim ligjor dhe rrezik të incidenteve të armatosura në Adriatik, duke e bërë këtë një masë të rëndësishme për të parandaluar përshkallëzimin e konfliktit. Embargoja e karburanteve është thelbësore për suksesin e operacioneve ajrore të NATO-s.²⁶

²⁵ Po aty.

²⁶ Po aty.

Ne jemi angazhuar të ofrojmë ndihmë në mënyra të ndryshme përmes kanaleve dypalëshe. Kemi pranuar disa qindra refugjatë nga Kosova, duke shpresuar se ata do të kthehen në vendin e tyre sapo situata të lejojë. Vlerësojmë shumë angazhimin e organizatave sociale dhe humanitare dhe të individëve që ndihmuan në këtë proces. Aktualisht, po zhvillohen përpjekje diplomatike intensive. Iniciativat për zgjidhjen e konfliktit në mënyrë paqësore janë pozitive, pavarësisht nga motivimet e ndryshme që qëndrojnë pas tyre. Është e rëndësishme të ruhet dialogu midis Uashingtonit dhe Moskës, edhe pse Rusia ka pezulluar bashkëpunimin me NATO-n dhe ka rikthyer retorikën e Luftës së Ftohtë. Bisedimet e fundit midis zëvendëssekretarit të Shtetit Talbott, Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së dhe ministrit gjerman të Mbrojtjes në Moskë, tregojnë besimin se pa pjesëmarrjen e Rosisë do të jetë e vështirë të arrihet një marrëveshje përfundimtare për zgjidhjen e konfliktit në RFJ. Ne gjithashtu besojmë se Rusia duhet të jetë pjesë e kërkimeve për zgjidhje paqësore. Nuk është e dobishme që ajo të mbetet në margjina kur flitet për këtë çështje të rëndësishme për sigurinë evropiane. Po ndjekim me vëmendje të gjitha raportet dhe informacionet mbi misionin e ish-kryeministrit Viktor Chernomyrdin. Ky mision duket se sjell disa elemente të reja në pozicionin e Rosisë, por mundësia për të arritur përparim real duhet të trajtohet me kujdes. Plani Gjermani-BE, një projekt i njohur si Plani Fischer për stabilizimin e Evropës Juglindore, është një tjetër shprehje e angazhimit për t'i dhënë fund konfliktit në mënyrë paqësore. Ky plan është ngushtësisht i lidhur me përfshirjen e Bashkimit Evropian në Ballkan. Nga pikëpamja polake, ne vlerësojmë përpjekjet stabilizuese të Bashkimit dhe gatishmërinë për të ndihmuar në rindërtimin e Kosovës dhe të gjithë Jugosllavisë. Një aspekt i rëndësishëm i propozimeve të Bashkimit Evropian është plani për stabilizimin e të gjithë rajonit dhe lidhjen e tij me vendet demokratike, si mënyra më efektive për të konsoliduar paqen.²⁷

²⁷ Biuletyn nr:1541/III Komisja..., dokument i cituar.

Aktivitetet e Selisë së Shenjtë për çështjen e Kosovës janë të vlerësuara pozitivisht. Vatikani ishte ndër të parët që propozoi një zgjidhje paqësore për konfliktin. Nga ana tjetër, idetë për një rend të ri në Ballkan po vijnë edhe nga Ukraina, Turqia, Italia dhe Greqia, të cilat ofrojnë një pamje gjithëpërfshirëse të rajonit. Propozimi për një konferencë ballkanike për Kosovën dhe gjithë rajonin e Evropës Juglindore po bëhet gjithnjë e më i realizueshëm. Ne kemi perspektivën për të adresuar dilemat kryesore lidhur me zgjidhjet e ardhshme. Edhe pse kushtet për ndërprerjen e bombardimeve nga NATO-ja janë të qarta, mbetet e hapur pyetja se si mund të arrihet kjo situatë. Ka marrëveshje që Kosovës t'i jepet autonomi e gjerë e garantuar nga bashkësia ndërkombëtare, por kjo ngre pyetje se si të sigurohet integriteti territorial dhe kufijtë e Jugosllavisë. Qëndrimi ynë është i qartë: zbatimi i parimit të vetëvendosjes nuk duhet të përfshijë ndryshimin e kufijve. Konceptet e autonomisë ose të statusit special janë të mjaftueshme për të përmbushur aspiratat e grupeve të ndryshme kombëtare që jetojnë brenda strukturës federale.²⁸

Roli i Beogradit në negociatat e ardhshme është një çështje e rëndësishme. Teorikisht, ai duhet të jetë një palë e angazhuar në proces, por besueshmëria e tij si partner është e dyshimtë nëse vazhdon të ndjekë një politikë autokratike dhe nacionaliste. Kjo sjell në vëmendje nevojën për një qasje të arsyeshme dhe të balancuar për të pajtuar pikëpamjet e serbëve dhe të shqiptarëve, pa supozuar se argumentet janë njëanshëm të favorizuara. Deputetët polakë konsideronin se një tjetër pengesë në këtë proces është ndarjet brenda komunitetit shqiptar.²⁹ Kthimi i refugjatëve duhet të garantohen nga forcat ndërkombëtare, ndërsa tërheqja e forcave serbe gjithashtu kërkon mbikëqyrje. Diplomacia po shqyrton mundësitë për forcimin e këtyre elementeve, me propozime të ndryshme në lidhje me përbërjen dhe armët e forcave ndërkombëtare. Beogradi preferon që këto forca

²⁸ Po aty.

²⁹ Po aty.

të jenë pa armë ose të armatosura vetëm me armë të lehta, një kërkesë që duket e pamjaftueshme për të siguruar kontrollin e situatës.

Për sa i përket menaxhimit të forcave, ende është e paqartë se si do të organizohen ato: a do të operojnë nën autoritetin e OKB-së, OSBE-së, apo një strukturë tjetër?

Diplomacia, pas një periudhe të heshtjes, përballet me sfida të reja dhe është e paqartë nëse do të ketë sukses në përballjen me këto sfida. Polonia shpreh vullnetin për të kontribuar në një zgjidhje paqësore, përmes angazhimit në NATO, Bashkimin Evropian dhe Kombet e Bashkuara. Ministri polak, Bronisław Geremek, kishte paraqitur ide në takimin e OSBE-së për të mbështetur aktivitetet ndërkombëtare në Kosovë, duke përfshirë organizimin e zgjedhjeve dhe ndihmën në ndërtimin e institucioneve demokratike. Edhe pse këto çështje nuk janë urgjente, ato do të bëhen kyçe për stabilitetin në rajon në të ardhmen. Rreth kësaj situate, është e rëndësishme të monitorohet zhvillimi i konflikteve dhe roli i institucioneve ndërkombëtare do të jetë ndryshe kur përfundon ky proces. Deputeti Krzysztof Kamiński, nga AWS, kërkoi informacione në lidhje me pjesëmarrjen e forcave të armatosura polake në këtë konflikt. Ministri Janusz Onyszkiewicz ofroi një pasqyrë të situatës ushtarake në Kosovë dhe Jugosllavi, duke theksuar se qëllimi i sulmeve ajrore ishte të paralizoheshin sistemet e mbrojtjes kundërajrore dhe komandat e forcave të armatosura. Megjithatë, potenciali i mbrojtjes ajrore të Jugosllavisë ende ekziston, edhe pse në një masë të reduktuar. Sulmet ajrore shënjestruan gjithashtu qendrat e komunikimit dhe furnizimin me karburant të forcave jugosllave, që nënkupton se ishin të nevojshme sulme në pikat e prodhimit të karburanteve dhe magazinat. Kjo strategji kishte si qëllim të paralizonte forcat jugosllave duke i privuar ato nga burimet e nevojshme. Ndërkohë, është duke u shqyrtuar mundësia e ndalimit të furnizimeve nga deti si një mënyrë për të forcuar embargo ndaj Jugosllavisë për produktet e naftës, e cila u shpall nga NATO-ja.³⁰

³⁰ Po aty.

Forcat jugosllave janë të shpërndara dhe veprojnë në mënyrë të fshehtë duke kryer aksione me qëllim shkatërrimin e Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës. Ky operacion ka pasur sukses në ndalimin e aktiviteteve të Ushtrisë Çlirimtare, megjithatë kjo nuk do të thotë se ajo është zhdukur plotësisht. Ushtria Çlirimtare e Kosovës është duke u përpjekur të ruajë lidhjet me Shqipërinë, duke e parë atë si burim mbështetjeje për veprimtarinë e saj. Ndryshime në komandë kanë ndodhur, duke emëruar një shqiptar nga Kosova, i cili kishte shërbyer si gjeneral në ushtrinë kroate, si shef të shtabit. Sa i përket veprimeve të forcave jugosllave në Kosovë, ato po përgatiten për një mbrojtje të mundshme për t'u përballur me një sulm të mundshëm nga NATO-ja. Informacioni që marrim nga selia e NATO-s është i klasifikuar, por ne jemi në gatishmëri të lartë për të ofruar mbështetje. Në lidhje me përfshirjen ushtarake të Polonisë, është e rëndësishme të theksohet se Polonia po luan një rol të rëndësishëm në operacionet paqeruajtëse, duke siguruar numrin më të madh të ushtarëve në këto operacione. Një batalion polak është stacionuar në Bosnjë, ndërsa një batalion rezervë është në gatishmëri të lartë për shkak të situatës në Kosovë.³¹

Polonia ka angazhuar një avion AN-26 për transport, duke ofruar lidhje të vazhdueshme midis Italisë dhe Shqipërisë. Po ashtu, është e gatshme të dërgojë një kompani të përforcuar për ndihmë humanitare në Shqipëri, e cila do të ofrojë mbrojtje për komandat aleate. Pjesëmarrja e Polonisë në operacionet ajrore nuk është aktualisht e planifikuar dhe asnjë propozim nuk është bërë për këtë nga komanda e NATO-s. Megjithatë, nëse do të ndërmerrej një veprim për kontrollin e transportit detar të naftës në Jugosllavi, Polonia mund të ishte e gatshme të dërgonte një njësi detare, si fregatën “*Kaszub*”. Deputeti Krzysztof Kamiński përshëndeti prezantimin e situatës nga qeveria dhe pyeti nëse ka pyetje nga deputetët. Deputetja Danuta Waniek kërkoi informacion në lidhje me vendimin e NATO-s për sulmet ajrore ndaj Jugosllavisë dhe procesin e vendimmarrjes së qeverisë polake lidhur me këtë çështje. Nënsekretari i Shtetit

³¹ Biuletyn nr. 1541/III Komisja..., dokument i cituar.

Przemysław Grudziński, shpjegoi se NATO-ja po zhvillonte operacione në Ballkan, përfshirë operacionin ajror “*Forca Aleate*”, i cili ka nisur që më 24 mars dhe operacionin “*Porti Aleat*” për ndihmën humanitare në Shqipëri. Ai theksoi se vendimi për sulmet ajrore ishte rezultat i një procesi të gjatë politik, në të cilin ishin përfshirë shumë faktorë të komunitetit ndërkombëtar, përfshirë Kombet e Bashkuara dhe Organizatën për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë, të cilat kishin vëzhguar situatën në Kosovë.³²

Kjo pjesë e diskutimeve të zhvilluara në Parlamentin polak reflekton tensionet dhe dilemat që lidhen me operacionet ushtarake të NATO-s në Kosovë gjatë vitit 1999, duke përfshirë shqetësimet mbi procedurat e vendimmarrjes dhe reagimet e ndryshme të politikanëve polakë. Disa deputetë, si Jerzy Wenderlich dhe Krzysztof Kamiński, shprehin shqetësim për mënyrën se si është menaxhuar situata, duke theksuar rëndësinë e konsultimeve dhe pajtueshmërisë me vendet fqinje, si Hungaria. Nënsekretari i Shtetit, Przemysław Grudziński, sqaron se procedurat brenda NATO-s ishin konsensuale dhe se Polonia kishte rol aktiv në vendimmarrje, pavarësisht se operacionet ushtarake ishin të dhimbshme dhe tragjike. Diskutimet përfshijnë edhe qasjen e diplomatëve dhe të politikës ndërkombëtare duke përmendur sugjerime për bisedime paqeje nga liderë të ndryshëm, përfshirë Presidentin polak dhe kryeministrin suedez. Deputetja Izabella Sierakowska dhe deputeti Longin Pastusiak theksojnë rëndësinë e analizës së situatës dhe kritikojnë mënyrën se si informacionet nga NATO-ja dhe media ndërkombëtare ndikojnë në formimin e opinionit publik dhe politikave të brendshme polake. Ndërsa disa përfaqësues ngrenë shqetësime mbi mungesën e një iniciative polake për paqe, duke e parë këtë si një mundësi për të shfrytëzuar pozitat dhe marrëdhëniet historike të Polonisë në rajon. Këto diskutime theksojnë kompleksitetin e situatës në Kosovë dhe ndikimin që kishte në politikën e brendshme polake dhe marrëdhëniet ndërkombëtare, duke

³² Po aty.

pasqyruar gjithashtu frikën dhe skepticizmin që kishte shoqëria polake ndaj përfshirjes ushtarake në konflikt.³³

Kemi arsye të forta për të luajtur një rol të tillë, por dëshiroj të theksoj se ky rol duhet të jetë i domosdoshëm. Ne duhet ta pranojmë që ky rol duhet të përputhet me potencialin tonë dhe të integrohet në një gamë të gjerë iniciativash që ndërmerren nga aktorët më të fuqishëm në botë, si dhe nga vendet më të vogla në rajon. Është e rëndësishme të dallojmë midis atyre që sinjerisht i shërbejnë interesave të Ballkanit dhe nismave që ndërmerren në emër të interesave të veçanta. Deputeti Zbyszek Zaborowski (SLD) shprehu kënaqësinë e tij për përpjekjet e bëra për t'i bindur palët në konflikt të rikthehen në tryezën e bisedimeve. Ai shprehu dëshirën për të dëgjuar më shumë detaje nga nënsekretari i Ministrisë së Punëve të Jashtme në lidhje me propozimet polake për një zgjidhje paqësore në Ballkan. Ai përmendi dy faza të operacionit të NATO-s dhe informoi se ka një fazë të tretë të mundshme për t'u zbatuar. Deputeti pyeti se çfarë do të përfshinte kjo fazë e tretë e operacioneve të NATO-s.

Një çështje tjetër që u ngrit ishte pjesëmarrja e Polonisë. Nënsekretari theksoi se kjo pjesëmarrje ka një natyrë paqësore. Ai beson se Polonia duhet të ruajë marrëdhëniet e mira me të gjitha vendet e ish-Jugosllavisë dhe të Ballkanit dhe të angazhohet në forcat paqeruajtëse për të ndihmuar në ruajtjen e paqes në rajon. Deputeti Grudziński theksoi se roli i Polonisë në procesin e rindërtimit do të jetë i rëndësishëm, por theksoi se mund të kërkohet që Polonia të luajë një rol më të madh në operacionet paqeruajtëse. Kjo do të ishte një sfidë e madhe për Poloninë, duke pasur parasysh traditat e bashkëpunimit dhe kufizimet buxhetore.³⁴ Për momentin, nuk ka plane për përfshirjen e NATO-s në një operacion të luftës tokësore, prandaj kjo çështje nuk është në rendin e ditës. Sa i përket propozimeve polake, ato nuk përbëjnë një plan gjithëpërfshirës, pasi një plan i tillë nuk do të ishte i përshtatshëm në këtë fazë. Plani ynë është plani i

³³ Po aty.

³⁴ Biuletyn nr. 1541/III Komisja..., dokument i cituar.

Aleancës, i cili përmban pesë kushte të caktuara. Ministri i Mbrojtjes, Janusz Onyszkiewicz, sqaroi se faza e tretë do të përfshinte sulme ndaj të gjitha qendrave ekonomike dhe qeveritare, dhe do të ishte një përsëritje më intensive e fazave të mëparshme. Deputeti Krzysztof Kamiński (AWS) hapi një diskutim parlamentar mbi informacionin e dhënë nga qeveria, ndërsa deputeti Józef Oleksy (SLD) theksoi se komisioni duhet të jetë një forum për formimin e mendimeve dhe propozimeve për qeverinë. Oleksy theksoi se Polonia ka mbajtur një qëndrim të qartë dhe se Aleanca e Majtë Demokratike dhe Socialdemokracia e Republikës së Polonisë e kanë njohur legjitimitetin e ndërhyrjes pas shterimit të mundësive për veprim paqësor. Ai theksoi se, megjithatë, nuk duhet ta trajtojmë këtë situatë vetëm si një incident lufte, duke përmendur se ministri kishte thënë se e ardhmja e Evropës mund të vendoset në Kosovë dhe se pas kësaj mund të ripërcaktohet forma e NATO-s dhe marrëdhëniet e saj me Evropën. Ai theksoi se lufta është një fatkeqësi për njerëzit nga të dyja anët, dhe se dhimbja e refugjatëve shqiptarë dhe e civilëve serbë duhet të vlerësohet njësoj. Deputeti theksoi se është e rëndësishme që Polonia të qëndrojë me aleatët e NATO-s dhe se ky është një moment historik për shumë polakë që përballen me luftën në Evropë për herë të parë. Ai vuri në dukje se nëse shohim ndryshime dhe kthesa në këtë luftë, duhet të fillojmë diskutimin për to. Ai shprehu shqetësimin se qeveria polake i kushton pak vëmendje skepticizmit në rritje në shoqërinë polake dhe mungesës së kuptimit për operacionin e zgjatur. Ai përfundoi duke theksuar se formulimi i një nisme paqeje polake duhet të jetë një prioritet dhe se Polonia duhet të ketë një zë të qartë në çështjet e sigurisë dhe të ardhmes së Ballkanit në një Evropë të integruar.³⁵

Në debatet e Parlamentit polak mbi ndërhyrjen e NATO-s në Kosovë, deputetët diskutuan rolin dhe përgjegjësinë e Polonisë në konfliktin e Ballkanit, si dhe lidhjet me NATO-n dhe interesat evropiane. Deputeti Bronisław Komorowski theksoi se Polonia duhet

³⁵ Po aty.

të jetë realiste për kapacitetet e saj dhe të ndihmojë brenda mundësive të saj, por pa mbajtur pritshmëri të tepërta për ndikimin e saj. Ai gjithashtu bëri thirrje që Polonia të ruajë besueshmërinë si një aleat i besueshëm brenda NATO-s, pa u përfshirë në politika që do të çonin në ndasi apo mosmarrëveshje. Një tjetër deputet, Longin Pastusiak, përmendi inkurajimet nga aleatët, duke përfshirë Portugalinë, që Polonia të ndërmarrë iniciativa paqësore për Kosovën. Ai theksoi se nuk bëhet fjalë për veprime të pavarura nga NATO-ja, por për nxitjen e diplomacisë polake në kërkimin e paqes. Nga ana tjetër, deputeti Jan Łopuszański kritikoi veprimet e NATO-s duke vënë në dyshim qëllimin e bombardimeve dhe duke pohuar se ato nuk mbrojtën civilët në Kosovë. Ai theksoi se Polonia, si anëtare e NATO-s, mban përgjegjësi politike dhe morale për vendimin e marrë dhe ngriti pyetjen nëse Polonia ishte e përgatitur për një konflikt të mundshëm me Rusinë. Deputeti Tadeusz Iwiński nënvizoi rëndësinë e solidaritetit në përballimin e krizës së refugjatëve dhe tha se Polonia kishte treguar përkushtim të pamjaftueshëm në këtë drejtim. Ai përmendi problemet e koordinimit dhe mungesën e profesionalizmit në dërgimin e ndihmave humanitare dhe theksoi se NATO, në aspektin humanitar, ka bërë më shumë për refugjatët sesa organizata të tjera ndërkombëtare.³⁶

Në këtë diskutim politik, përfaqësuesit shprehin nevojën për të gjetur një zgjidhje politike për konfliktin në Kosovë duke kundërshtuar thirrjet për ndërhyrje ushtarake. Një përfaqësues kritikon presidentin Millosheviq për refuzimin e Marrëveshjes së Rambujesë, që do të lejonte një kompromis, si për shembull përbërjen e trupave ndërkombëtare të NATO-s dhe vendeve të tjera, përfshirë Rusinë dhe Ukrainën. Aty përmendet edhe rëndësia e një kompromisi mbi flamurin nën të cilin do të operonin këto trupa. Ndihma ekonomike për rindërtimin e Kosovës dhe Serbisë konsiderohet thelbësore për stabilitetin në Ballkan dhe Evropë. Gjithashtu, përmendet frika e Maqedonisë për ruajtjen e pavarësisë së saj dhe sfidat me refugjatët në

³⁶ Biuletyn nr. 1541/III Komisja..., dokument i cituar.

rajon duke theksuar se një zgjidhje politike duhet të trajtojë edhe aspektet humanitare. Ndërsa deputetë të tjerë ofrojnë perspektivat e tyre mbi ndërhyrjen e NATO-s dhe ndikimin e saj, disa e kritikojnë këtë ndërhyrje duke argumentuar se ajo ka forcuar pozitat e Millosheviqit dhe ka rritur përndjekjet ndaj shqiptarëve. Ndërhyrja, sipas tyre, forcon ndikimin e Rusisë dhe nuk ndihmon në stabilizimin e rajonit.³⁷

Deputeti Stefan Niesiołowski nga AWS deklaroi mbështetjen e tij për politikën polake në Ballkan, duke theksuar se, ndonëse shumica e politikanëve dhe publikut polak mbështesin këtë politikë, nuk mund të thuhet se ka unitet absolut në çështjen e përfshirjes në veprimet e NATO-s. Ai kritikoi SLD-në për një qëndrim të paqartë dhe për vizitën e disa deputetëve të saj në Jugosllavi, duke e quajtur këtë një akt provokativ anti-NATO. Niesiołowski theksoi se NATO ka ndërhyrë për arsye humanitare dhe se Millosheviqi është përgjegjës për situatën, ndërsa kundërshtoi idenë që Polonia mund të luajë një rol të madh ndërmjetësues në konfliktin. Deputeti Jan Łopuszański, shprehu dhimbjen e tij si katolik dhe politikan polak për përfshirjen e Polonisë në bombardimet duke theksuar se Papa kishte bërë thirrje për ndalimin e tyre dhe se ai nuk mbështeste Millosheviqin. Ai sugjeroi se vendi duhej të ndihmonte në ndërtimin e paqes në vend që të përshkallëzonte veprimet ushtarake. Longin Pastusiak nga SLD i kundërshtoi kritikën e Niesiołowskit, duke sqaruar se SLD kishte një qëndrim zyrtar mbi Ballkanin dhe se vizita e deputetëve në Jugosllavi kishte për qëllim ruajtjen e marrëdhënieve parlamentare ndërkombëtare.³⁸

Deklarata e Jerzy Buzek mbi anëtarësimin e Polonisë në NATO dhe sfidat e paraluftës në Kosovë

12 marsi i vitit 1999 është një nga datat më të rëndësishme në historinë e Polonisë. Jerzy Buzek, ish-kryeministri polak, e përshkroi

³⁷ Po aty.

³⁸ Biuletyn nr. 1541/III Komisja..., dokument i cituar.

anëtarësimin e Polonisë në NATO si një ngjarje të pabesueshme dhe të rëndësishme për vendin. Ai e ndjeu emocionin e fortë kur pa flamurin polak duke u ngritur në mashtin e NATO-s në Bruksel. Ai kujton se më 12 mars, kur shefi i Ministrisë së Jashtme, Bronisław Geremek, firmosi dokumentet për anëtarësim në Uashington, ai dhe kryeministrat Miloš Zeman dhe Viktor Orbán ishin në selinë e NATO-s. Atje, me ndihmën e ushtarëve polakë, çekë dhe hungarezë, u ngrit flamuri polak. Ky akt simbolizonte përfundimisht anëtarësimin e Polonisë në Aleancën Veriatlantike. Buzek përshkruan këtë moment si shumë emocionues dhe shprehet se ishte i lumtur që pas anëtarësimit, ai ishte në gjendje të kthehej në Varshavë për një fjalim të rëndësishëm në televizion. Ai ftoi të gjithë ish-kryeministrat në ceremoninë që u mbajt në Kancelarinë e Kryeministrit dhe ata erdhën pa përjashtim.

Pas anëtarësimit, Polonia u përball me sfidën e parë të saj: lufta në Kosovë. Buzek thekson se anëtarësimi ndodhi në një kohë kritike, me tensionet në rritje në Ballkan. Ai kishte punuar shumë për të përshpejtuar procedurat për anëtarësim dhe vetëm disa javë pas ngritjes së flamurit polak, shpërtheu konflikti në Kosovë. Presidenti amerikan Bill Clinton e theksoi se për shkak të situatës së tensionuar, pranimi i anëtarëve të rinj do të ishte i vështirë në samitin e Uashingtonit në prill, por fatmirësisht, Polonia ishte tashmë anëtare e NATO-s. Polonia, ndonëse nuk e dinte se do të shpërthente lufta, mori pjesë në përpjekjet për stabilizimin e situatës në Kosovë. Buzek përmendi se disa javë të rëndësishme kishin ndikuar në sigurinë e vendit dhe se, deri në fund të dhjetorit 1998, ai kishte deklaruar zyrtarisht se Polonia ishte gati dhe kishte përmbushur të gjitha kriteret e NATO-s.³⁹

³⁹ Wp wiadomości, Grzegorz Łaguna, 08-03-2019 18:55, Jerzy Buzek: Nasze wejście do NATO to zwycięstwo ducha "Solidarności":
<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://wiadomosci.wp.pl/jerzy-buzek-nasze-wejscie-do-nato-to-zwyciestwo-ducha-solidarnosci->

Deklarata mbi qëndrimin e Selisë së Shenjtë ndaj krizës së refugjatëve shqiptarë nga Kosova

“Paqja nuk shkatërrohet asgjë, ndërsa lufta mund të shkatërrojë gjithçka”, - ka thënë Pius XII më 24 gusht 1939, në prag të Luftës së Dytë Botërore. Këto fjalë u përmendën nga Joaquín Navarro-Valls, drejtori i Zyrës së Shtypit të Vatikanit, në një deklaratë të lëshuar më 24 mars, pas fillimit të ndërhyrjes ushtarake të NATO-s në Republikën Federale të Jugosllavisë. Ato shprehin qëndrimin e Gjon Palit II (Jan Paweł II) dhe Selisë së Shenjtë ndaj krizës së refugjatëve shqiptarë nga Kosova dhe ndërhyrjes së NATO-s. Papa shpreh bindjen se dialogu paqësor është çelësi për zgjidhjen e qëndrueshme të konfliktit dhe mbrojtjen e të drejtave të të gjitha palëve.

Gjatë takimeve të tij me besimtarët, ai bën thirrje për lutje dhe organizon nisma diplomatike dhe humanitare për të ndihmuar refugjatët dhe për të përshpejtuar përfundimin e armiqësive. Ndër aktivitetet e tij, përmenden takimet me liderë të OKB-së dhe ndihmat materiale për refugjatët në Shqipëri, si dhe apeloj për krijimin e *“korridoreve të shpresës”* për ndihmën humanitare në Kosovë. Selia e Shenjtë gjithashtu angazhohet në forumet ndërkombëtare, duke theksuar rëndësinë e ndihmës për refugjatët në mënyrë që prania e tyre të mos dëmtojë stabilitetin ekonomik dhe politik të vendeve pritëse. Ai gjithashtu ka ndarë shqetësimet për zhdukjet dhe minimin e zonave kufitare nga informacionet që kanë ardhur nga Kosova.⁴⁰

Qëndrimi i diplomacisë polake gjatë luftës në Kosovë reflektoi një transformim të rëndësishëm në politikat e saj të jashtme duke kaluar nga neutraliteti fillestar dhe apeli për dialog në mbështetje të qartë për ndërhyrjen e NATO-s. Aspiratat e Polonisë për t’u integruar

6357265331980417a&ved=2ahUKEwiQzeHzsIeJAXXhORAIHTscPOMQFnoECBkQAQ&usg=AOvVaw0mcxgdoY0FynNqW-3R5KXe Marrë më datë 4 shtator 2024.

⁴⁰ Opoka, W obronie pokoju na Bałkanach 5 sierpnia 1999:

https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&opi=89978449&url=https://opoka.org.pl/biblioteka/W/WP/jan_pawel_ii/przemowienia/kosovo_wybor.html&ved=2ahUKEwisje7hwIeJAXXmGRAIHdXvO60QFnoECCkQAQ&usg=AOvVaw1NzLPx2M9V5wZtUnOGwzkx Marrë më datë 13 shtator 2024.

në NATO dhe Bashkimin Evropian u përforcuan përmes mbështetjes për veprimet e Aleancës, të cilat u konsideruan thelbësore për mbrojtjen e popullsisë civile dhe stabilizimin e rajonit të Ballkanit. Polonia demonstroi solidaritetin e saj me viktimat e represionit dhe angazhoi burime logjistike dhe ndihma humanitare, duke kontribuar në përpjekjet ndërkombëtare për paqen. Diplomacia polake, përmes përfshirjes aktive në forume ndërkombëtare, vuri theksin në mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe në rolin e saj si një partner i besueshëm në strukturat perëndimore duke siguruar kështu pozicionin e saj në skenën ndërkombëtare.

Deklaratat dhe veprimet e presidentit Aleksander Kwaśniewski gjatë krizës së Kosovës tregojnë një angazhim të qartë për të mbështetur ndërhyrjen e NATO-s dhe përpjekjet ndërkombëtare për stabilizimin e rajonit. Kwaśniewski theksoi domosdoshmërinë e veprimeve të Aleancës për të ndalur dhunën dhe spastrimet etnike duke mbajtur një qëndrim të balancuar në lidhje me pjesëmarrjen ushtarake të Polonisë dhe duke përqendruar përpjekjet në ndihmën humanitare. Ai vazhdimisht kërkoi një zgjidhje paqësore dhe bashkëpunim me aleatët ndërkombëtarë, veçanërisht Rusinë. Përmes veprimeve dhe deklaratave të tij, Kwaśniewski konfirmoi rolin aktiv të Polonisë në arenën ndërkombëtare si një partner i besueshëm në mbështetje të paqes dhe të sigurisë në Ballkan.

Fjalimi i presidentit Kwaśniewski dhe angazhimi i tij për misionet paqeruajtëse në Kosovë tregojnë përkushtimin e Polonisë dhe Ukrainës për stabilitetin në rajon dhe në Evropë. Mesazhi i tij theksonte rëndësinë e bashkëpunimit ndërkombëtar dhe mbrojtjes së të drejtave të njeriut në kuadër të operacioneve paqeruajtëse. Përfshirja e Polonisë në NATO dhe roli i saj aktiv në këto misione reflekton një transformim të rëndësishëm në politikën e saj të jashtme duke treguar përkushtimin për paqe dhe stabilitet ndërkombëtar, me një fokus të veçantë në Ballkan. Roli i Bronisław Geremek në OSBE dhe luftën e Kosovës nxjerr në pah sfidat dhe arritjet e tij si një lider që u përball me situata të komplikuar dhe të tensionuara. Angazhimi i tij për të promovuar dialogun dhe zgjidhjet paqësore, përmes iniciativave të

ndryshme dhe misioneve në rajon, ilustron rëndësinë e OSBE-së si një aktor kryesor në stabilizimin e Ballkanit. Megjithatë, përballja me rezistencën serbe dhe dilemat e organizatës për ndërhyrjet ushtarake tregon se arritja e një zgjidhjeje afatgjatë është një detyrë e vështirë, që kërkon përkushtim të vazhdueshëm dhe fleksibilitet. Anëtarësimi i Polonisë në NATO dhe roli aktiv i saj në misionin ushtarak në Kosovë theksojnë një transformim të rëndësishëm në politikën e saj të jashtme, duke e pozicionuar atë si një kontribuese të rëndësishme për paqen dhe stabilitetin në Evropë. Në këtë kontekst, presidenca e Geremekut në OSBE do të mbetet një shembull i rëndësishëm për angazhimin ndërkombëtar në zgjidhjen e konflikteve dhe përpjekjet për të ruajtur të drejtat e njeriut dhe lirinë në rajonet e prekura nga kriza.

Takimi i përbashkët i Komisioneve për Çështje të Jashtme dhe Mbrojtje Kombëtare, më 5 maj 1999 reflektoi përkushtimin e Polonisë si anëtare e re e NATO-s për të marrë një rol aktiv në zgjidhjen e krizës në Kosovë. Diskutimet theksuan rëndësinë e ndërhyrjes ushtarake dhe humanitare të NATO-s për të parandaluar katastrofën humanitare në Ballkan, me Poloninë, duke kontribuar në operacione të rëndësishme humanitare dhe mbështetëse. Deputetët dhe përfaqësuesit qeveritarë shprehën shqetësime mbi qëndrimin e Rusisë dhe Serbisë, ndërsa përmendën edhe rëndësinë e forcimit të sigurisë evropiane përmes veprimeve të bashkërenduara me aleatët e NATO-s.

Ndërsa disa deputetë theksojnë nevojën për të mbajtur marrëdhënie të forta me NATO-n dhe për të kontribuar në forcën paqeruajtëse në rajon, të tjerët shfaqen më kritikë ndaj veprimeve ushtarake dhe ndikimit të tyre. Përfaqësuesit diskutojnë mbi përgjegjësitë morale dhe politike të Polonisë duke përfshirë edhe sfidat humanitare që lidhen me refugjatët dhe rindërtimin pas konfliktit. Gjithashtu, ndahen mendime mbi mundësinë e Polonisë për të luajtur një rol ndërmjetësues në paqe, ndërkohë që kritikët për ndërhyrjen ushtarake mbeten të pranishme. Në përfundim, takimi konfirmoi unitetin e Aleancës për të stabilizuar rajonin dhe për të

mbrojtur të drejtat e njeriut, duke nënvizuar nevojën për zgjidhje diplomatike të qëndrueshme.

Deklarata e Jerzy Buzek mbi anëtarësimin e Polonisë në NATO dhe sfidat që pasuan përfaqëson një moment historik për Poloninë. Buzek e përshkruan këtë ngjarje si shumë emocionuese dhe thelbësore për sigurinë e vendit. Anëtarësimi ndodhi në një periudhë të vështirë, pasi lufta në Kosovë shpërtheu vetëm disa javë pas ngritjes së flamurit polak në NATO. Pavarësisht nga situata e tensionuar, Polonia tregoi përkushtim dhe gatishmëri për të përmbushur detyrimet e saj si anëtare e NATO-s dhe mori pjesë në përpjekjet për stabilizimin e Ballkanit. Ish-kryeministri thekson rëndësinë e anëtarësimit të Polonisë në NATO, që ndodhi në kohën e duhur për të kontribuar në një krizë ndërkombëtare.

Ndërkohë, qëndrimi i Selisë së Shenjtë, i përcjellë nga Papa Gjon Pali II mbështeti fuqishëm dialogun paqësor për zgjidhjen e konfliktit dhe theksoi nevojën për ndihmë humanitare për refugjatët shqiptarë nga Kosova. Selia e Shenjtë nënvizoi rolin e paqes dhe lutjeve për të përfunduar armiqësitë dhe për të mbrojtur të drejtat e të gjitha palëve të përfshira në konflikt, duke organizuar nisma diplomatike dhe humanitare për të ndihmuar refugjatët dhe vendet pritëse.